

PROGRAMIRANJE
Predavanje 07 – Funkcije

Ishod učenja 3

1

Uvod

- Funkcija je blok koda koji obavlja specifičan posao
- Funkcija obično ima ime
 - Ili može biti anonimna (lambda izraz)
- Funkcija se piše jednom, a koristi puno puta
- Funkcija je dobra alternativa kopiranju dijelova koda
- Tipična upotreba: primi podatke, obradi ih, vrati rezultat
- Ponekad se naziva i rutina, potprogram, procedura, metoda, itd.

Strana • 2

2

Dvije uloge kad pričamo o funkcijama

Dizajner funkcije:
piše funkciju,
mora znati kako
funkcija radi

Korisnik funkcije:
mora znati
samo kako
koristiti funkciju

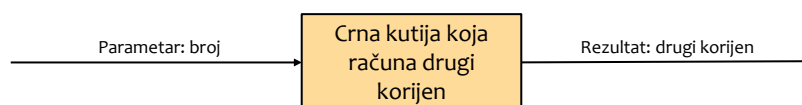
Strana • 3

3

Princip crne kutije

- Funkcija koristi drugu funkciju kao crnu kutiju
- Korisnik crne kutije zna sljedeće:
 - Što crna kutija radi
 - Koje parametre moramo dati crnoj kutiji
 - Koji rezultat (izlaz) će proizvesti crna kutija
- Korisnik crne kutije ne zna kako crna kutija obavlja svoj posao

- Primjer crne kutije koju smo već koristili: `getline()`

Strana • 4

4

Ugrađene funkcije

- C++ dolazi s puno funkcija spremnih za korištenje
 - Već smo koristili `main()` i `getline()`
 - `size()`, `length()`, `ignore()` su metode: funkcije koje se pozivaju na objektima
 - <https://www.cplusplus.com/reference/>
- Nekoliko korisnih funkcija:
 - `abs(n)` – vraća apsolutnu vrijednost of n , nalazi se u `cstdlib`
 - `sqrt(n)` – vraća drugi korijen od n , nalazi se u `cmath`
 - `pow(n, exp)` – vraća n^{exp} , nalazi se u `cmath`
 - `atof(string)` – vadi `double` iz C stringa, nalazi se u `cstdlib`
 - `atoi(string)` – vadi `int` iz C stringa, nalazi se u `cstdlib`

Strana • 5

5

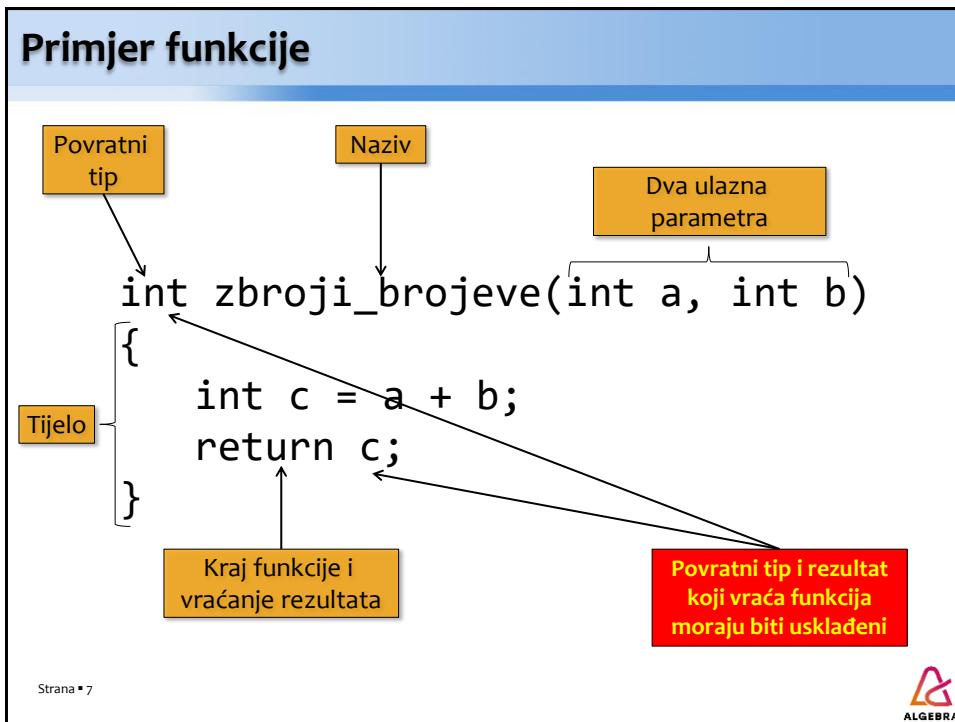
Sastavni elementi funkcija

- Funkcija se sastoji od sljedećih elemenata:
 - **Naziv** – kao kod imenovanja varijabli
 - **Ulazni parametri (argumenti)** – nula ili više parova tip/naziv odvojenih zarezima
 - **Povratni tip** – tip podataka koji vraća funkcija (ako ne vraća ništa, koristimo ključnu riječ **void**)
 - **Tijelo funkcije** – niz naredbi za rješavanje problema
 - **Naredba return** – radi dvije stvari:
 - Završava izvršavanje funkcije
 - Vraća vrijednost pozivatelju (ako funkcija nije `void`)
 - Može se izostaviti ako je funkcija `void`

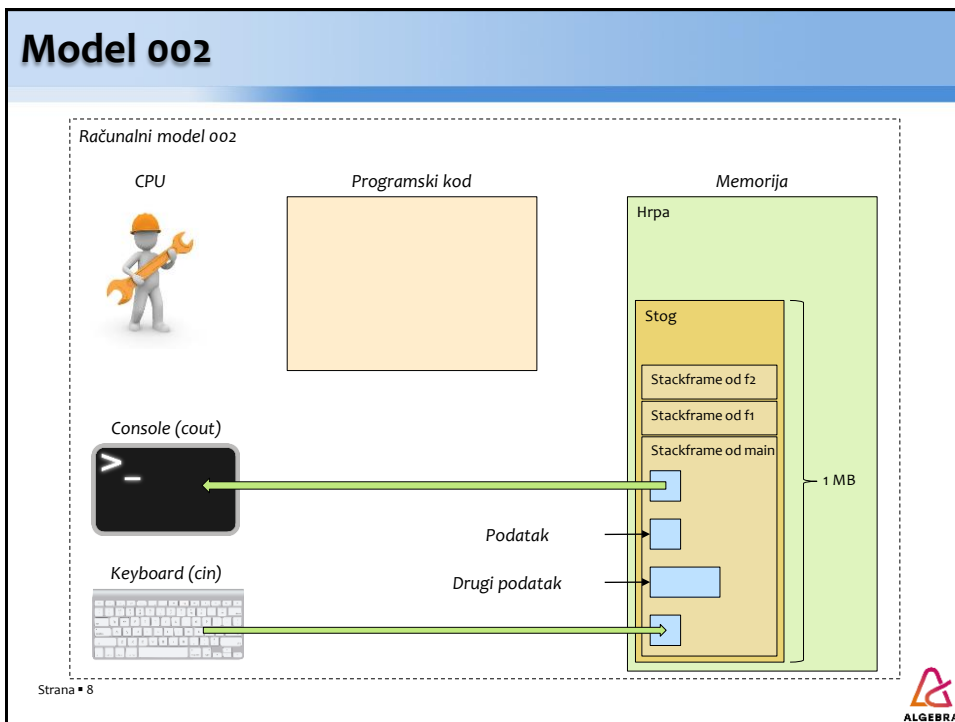
Strana • 6

6

7

8

Stog i stackframovi

- Kad se program počne izvršavati, 1 MB memorije se rezervira za stog
- Kad se funkcija `main()` počne izvršavati, njen *stackframe* se smješta na dno stoga
 - Kad deklariramo neki element (varijablu ili polje ili vektor) u `main()`, smještaj se u taj *stackframe*
 - *Stackframe* raste kako deklariramo više elemenata
 - Elementi jedne funkcije su lokalni za tu funkciju
 - Svi parametri funkcije se također smještaju u *stackframu* te funkcije i smatraju se lokalnim za tu funkciju
 - Funkcija ne može pristupati elementima drugih funkcija

Strana • 9

9

Stog i stackframovi

- Kad se pozove druga funkcija `f1()` i počne se izvršavati, novi *stackframe* se smješta iznad prethodnog *stackframa*
 - Novi *stackframe* pripada funkciji `f1()`
 - Novi *stackframe* se koristi za smještanje varijabli, polja i vektora iz funkcije `f1()`
 - Novi *stackframe* se sad smatra aktivnim => *stackframe* koji pripada funkciji `main()` postaje neaktivan
 - CPU vodi računa o tome koji *stackframe* je trenutno aktivan

Strana • 10

10

Stog i stackframeovi

- Kad funkcija završi, njen *stackframe* se uklanja sa stoga
 - Neće se zaista obrisati već će samo biti proglašen slobodnim prostorom
- Prvi *stackframe* ispod njega postaje aktivan
- Kad funkcija `main()` završi, završava i program
 - Svi resursi se vraćaju operacijskom sustavu

Strana • 11

11

Crtajmo stackframeove dok se program izvršava

```
void second(int n) {
    n++;
}

void first() {
    string hi = "Hi from first function.";
    cout << hi << endl;

    int number = 22;
    second(number);
    cout << number << endl;
}

int main() {
    int a = 44;
    first();
    second(a);
    return 0;
}
```

Strana • 12

12

Gdje pisati funkcije

- Opcija 1: iznad funkcije main()

```
int add_numbers(int a, int b) {
    return a + b;
}

int main() {
    cout << add_numbers(12, 3) << endl;
    return 0;
}
```

Definicija

Strana * 13

13

Gdje pisati funkcije

- Opcija 2: prototip se piše iznad funkcije main(), definicija se piše ispod funkcije main() (ili bilo gdje drugdje)

```
int add_numbers(int a, int b);

int main() {
    cout << add_numbers(12, 3) << endl;
    return 0;
}

int add_numbers(int a, int b) {
    return a + b;
}
```

Prototip (najava)

Definicija

Strana * 14

14

Pozivanje funkcija

- Funkciju pozivamo tako da:
 1. Napišemo njen naziv
 2. U okruglim zagradama navedemo vrijednosti za svaki od njenih parametara (ako funkcija ne prima parametre, zagrade ostavljamo praznima)
 - Redoslijed vrijednosti mora odgovarati redoslijedu parametara
 - Vrijednosti se kopiraju u parametre
- Funkciju možemo pozivati iz funkcije `main()` ili iz bilo koje druge funkcije
 - Ako funkciju zovemo iz te iste funkcije, onda kažemo da je funkcija rekurzivna

Strana • 15

15

Primjeri pozivanja funkcije

- Ako je funkcija definirana kao


```
void ispisi(int a, int b) {
    for (int i = a; i <= b; i++) {
        cout << i << endl;
    }
}
```
- Koji pozivi su ispravni?


```
ispisi(3);
ispisi(1, 5);
ispisi(1, 5, 6);
int i = 1;
ispisi(i, i + 4);
ispisi(1, "10");
```

Strana • 16

16

Vraćanje vrijednosti iz funkcije

- Funkcija može vratiti nula ili jednu vrijednost
 - Koristimo:


```
return; // za void funkcije
return x; // za non-void funkcije
```
 - Tip podataka od x mora biti jednak povratnom tipu funkcije
- Nakon poziva, vrijednost koju vrati funkcija možemo ili izravno koristiti ili spremiti u varijablu pa onda koristiti
 - Primjer izravnog korištenja:


```
cout << add_numbers(7, 8) << endl;
```
 - Primjer spremanja u varijablu pa naknadnog korištenja:


```
int sum = add_numbers(7, 8);
cout << sum << endl;
```

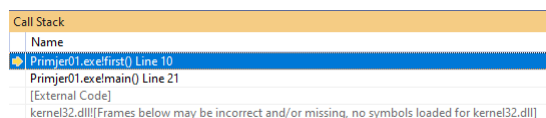
Strana • 17

17

Debugging s funkcijama

- Kad je žuta strelica zaustavljena na pozivu funkcije, imamo dvije opcije:
 - Sa Step into (F11) ćemo ući u funkciju
 - Sa Step over (F10) ćemo izvršiti funkciju bez ulaska u nju
- Kad smo unutar funkcije, Step out (shift+F11) će izvršiti funkciju do kraja i izaći iz funkcije
 - Korisno ako dođete u tuđi dio koda u kojem ne želite biti
- Pogled Call Stack prikazuje *stackframes*

Strana • 18

18

Primjer: *debugging* s funkcijama

```

void second(int n) {
    n++;
}

void first() {
    string hi = "Hi from first function.";
    cout << hi << endl;

    int number = 22;
    second(number);
    cout << number << endl;
}

int main() {
    int a = 44;
    first();
    second(a);
    return 0;
}

```

Strana * 19

19

Primjeri

1. Napišite funkciju koja vraća kvadrat proslijeđenog joj cijelog broja. Pozovite funkciju i ispišite rezultat.
2. Napišite funkciju koja ispisuje sve kvadrate brojeva od 1 do zadanog broja. Pozovite funkciju.
3. Napišite funkciju koja vraća manji od dva decimalna broja učitana od korisnika. Pozovite funkciju i ispišite rezultat.
4. Napišite funkciju koja prima jedan cijeli broj i vraća je li njegov kvadrat veći od 50. Pozovite funkciju i u `main()` ispišite poruku je li veći ili nije.
5. Napišite funkciju koja vraća aritmetičku sredinu proslijeđenih 5 cijelih brojeva. Pozovite funkciju i ispišite rezultat.

Strana * 20

20

Primjeri

6. Napišite funkciju koja učitava decimalni broj od korisnika i vraća ga glavnom programu. Pomoću te funkcije učitajte polje od 5 brojeva i nakon toga ih ispišite.
7. Napišite funkciju **prost** koja vraća istinu ukoliko je prosljeđeni broj prost. Učitajte od korisnika broj i ispišite sve proste brojeve od 1 do tog broja.
8. Napišite funkciju koja kao parametar uzima parni cijeli broj n , te ispisuje kvadrat koji ima n redaka i stupaca od kojih je prvih pola stupaca sastavljeno od znaka '*', a drugih pola od znaka '#'. Ako je prosljeđen neparni broj, ne ispisati ništa.

Strana * 21

21

Primjeri

9. Napišite funkciju koji računa i -tu potenciju broja (bez korištenja funkcije `pow()`). U glavnom programu učitajte brojeve n i x i ispišite sve potencije broja n , od 1 do x .
10. Napišite funkciju **index_of()** koja prima string s , char c i cijeli broj i te vraća indeks prvog mjesta u s na kojem se nalazi c , ali na mjestu i ili iza. Ako nema takvog mjesta, funkcija vraća -1. Primjerice, ako bi bilo $s = \text{"ponedjeljak"}$, $c = \text{'e'}$ i $i = 0$, funkcija bi vratila 3. Ako bi bilo $i = 4$, funkcija bi vratila 6, a ako bi bilo $i = 7$, funkcija bi vratila -1. U glavnom programu učitajte string i znak od korisnika i ispišite sva mjesta u stringu na kojima se pojavljuje taj znak.

Strana * 22

22

Primjeri

11. Programirajte igru pogađanja riječi. U nekoj funkciji pripremite polje od 10 riječi i neka funkcija slučajnim odabirom vrati jednu riječ koju korisnik mora pogađati. U svakom potezu korisnik unosi jedno slovo, a program mu iscrtava zamišljenu riječ s otkrivenim svim slovima koje je korisnik do tada odabrao (ostala slova su skrivena znakom '!'). Korisnik ima pravo promašiti 5 slova, nakon čega igra završava neuspješno. Ako korisnik otkrije sva slova, igra završava uspješno. (nastavlja se)

Strana * 23

23

Primjeri

11. (nastavak) Primjer ispisa programa:

Unesite slovo: a
 ...a.
 Unesite slovo: k
 ...ak
 Unesite slovo: p
 p..ak
 Unesite slovo: w
 Nema slova: w, ostalo vam je jos 4 pokusaja
 Unesite slovo: q
 Nema slova: q, ostalo vam je jos 3 pokusaja
 Unesite slovo: e
 pe.ak
 Unesite slovo: t
 Cestitamo, pogodili ste rijec: petak

Strana * 24

24

Primjeri

12. Napišite program koji od korisnika učitava broj n i iscrtava strelicu okrenutu prema gore visine n . Koristite funkcije gdje je zgodno. Primjerice, za $n = 5$:

```

**
 * *
*   *
 *   *
*     *
 *     *

```

Strana • 25

25

Primjeri

13. Napišite program koji simulira sustav za vraćanje ostatka u aparatu za kavu, koristeći funkcije gdje je zgodno. Neka program od korisnika učitava ubačenu količinu novca x (x je prirodni broj) i neka mu vrati ostatak od 4 kune (cijena kave) do ubačene količine kuna. Kod vraćanja ostatka na raspolaganju su kovanice od 5 kuna, 2 kune i 1 kuna, pri čemu program treba uvijek vratiti što manju količinu kovanica. Svaku vraćenu kovanicu ispišite. Primjerice, ako korisnik upiše $x = 17$, trebate ispisati:

```

Vracam kovanicu od 5 kuna
Vracam kovanicu od 5 kuna
Vracam kovanicu od 2 kuna
Vracam kovanicu od 1 kuna

```

Strana • 26

26

Zadaci za sljedećih 7 dana

1. Pogledati sljedeće:
 - Wo8-1 Recursive functions
 - <https://youtu.be/WfROBxpdcgU>
 - Wo8-2 Important exam notes
 - <https://youtu.be/dmtelGq9fZc>